

POSTANOWIENIE

Dnia 16 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch

w sprawie **R. S.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 16 maja 2024 r.

wniosku obrońcy

o wyłączenie od udziału w sprawie IV KK 142/24 SSN Małgorzaty Bednarek

na podstawie art. 29 § 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. 2024.622 t.j.) i art. 41 § 1 k.p.k. *a contrario*

postanowił:

wniosek o wyłączenie SSN Małgorzaty Bednarek od udziału w sprawie o sygn. akt IV KK 142/24 pozostawić bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Obrońca skazanego R. S. na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. wniósł o wyłączenie SSN Małgorzaty Bednarek od udziału w sprawie kasacyjnej o sygn. IV KK 142/24. Równocześnie w tym samym wniosku obrońca wniósł o zbadanie – na podstawie art. 29 ustawy o Sądzie Najwyższym – spełnienia przez SSN Małgorzatę Bednarek wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jej powołaniu oraz jej postępowania po powołaniu. W uzasadnieniu złożonego pisma wskazano, iż SSN Małgorzata Bednarek z powodów systemowych nie stanowi niezawisłego i bezstronnego sądu. Brak owych przymiotów obrońca wywodzi wyłącznie z kwestii normatywnego

kontekstu powołania sędzi Małgorzaty Bednarek na urząd sędziego Sądu Najwyższego przy udziale Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

W niniejszym postępowaniu analizie podlega wniosek o wyłączenie SSN Małgorzaty Bednarek od udziału w sprawie kasacyjnej o sygn. IV KK 142/24, złożony w trybie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. W aktualnym stanie procesowym wniosek ten należy uznać za niedopuszczalny z mocy ustawy, co skutkować musi pozostawieniem go bez rozpoznania.

Z przedstawionej w nim argumentacji wynika, że jego autor domaga się wyłączenia SSN Małgorzaty Bednarek od udziału w rozpoznawaniu sprawy zarejestrowanej w Sądzie Najwyższym pod sygn. akt IV KK 142/24 ze względu na ocenianą przez siebie jako wadliwą procedurę jej powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego – tj. na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Z treści jednak art. 41 § 1 k.p.k., na który powołuje się obrońca, wynika, że sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności w danej sprawie. Judykatura ukształtowała na gruncie art. 41 § 1 k.p.k. określony tradycyjnie katalog przesłanek wyłączenia sędziego, które wywodzą się z relacji sędziego i strony postępowania, oceny zachowania sędziego w toku rozpoznania sprawy, czy też jego zachowania i wypowiedzi poza rozprawą, a dotyczących przedmiotu procesu. Z pewnością więc okoliczność mogąca stanowić podstawę wyłączenia sędziego od udziału w sprawie w trybie art. 41 § 1 k.p.k. musi być każdorazowo osadzona w realiach postępowania, do rozpoznania której sędzia został wyznaczony.

Nadto, Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 4 marca 2020 r., P 22/19, stwierdził, że art. 41 § 1 w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania przez

Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z 12.05.2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. z 2021 r. poz. 269), jest niezgodny z art. 179 w zw. z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP. Oznacza to, że decyzja o wyłączeniu sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. nie może przyjmować za podstawę faktyczną okoliczności, iż dany sędzia został powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa działającej i ukształtowanej na podstawie obecnie obowiązujących przepisów, czego domaga się wnioskujący. Jakiegokolwiek działanie (w tym realizowane poprzez orzekanie) kwestionujące ostateczność wyroków Trybunału Konstytucyjnego stanowi oczywiste naruszenie art. 190 ust. 1 i 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, będącej zgodnie z jej art. 8 ust. 1 najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej. Wszystkie organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa (art. 7 Konstytucji), dlatego podejmowanie jakichkolwiek działań w sposób oczywisty sprzecznych z ustawą zasadniczą jest niedopuszczalne, i to niezależnie od deklarowanych powodów odstępowania od reguł konstytucyjnych.

Zwrócić należy także uwagę, że – dodany przez art. 1 pkt 24 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. (Dz.U.2022.1259) zmieniającej ustawę o Sądzie Najwyższym z dniem 15 lipca 2022 r. – art. 29 § 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym bezwzględnie i jednoznacznie wskazuje, że okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności.

W istocie zatem – co zdaje się dostrzegać również sam wnioskujący – okoliczności te mogą być badane wyłącznie w trybie przewidzianym w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym. Wprowadził on szczególne postępowanie, którego przedmiotem jest właśnie badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności, z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu oraz postępowania po powołaniu. Zakres przedmiotowy tego unormowania jest niewątpliwie węższy od zakresu przewidzianego przez art. 41 § 1 k.p.k., gdyż ogranicza się do możliwości weryfikacji wymogów bezstronności i niezawisłości sędziego Sądu Najwyższego w

kontekście dwóch kryteriów, a więc okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego i jego postępowania już po powołaniu – czego – jak wskazuje lektura wniosku – żąda obrońca. Analiza wniosku nie pozostawia wątpliwości, iż podstawą wniosku o wyłączenie SSN Małgorzaty Bednarek stały się okoliczności podlegające rozpoznaniu właśnie w trybie art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym.

W świetle powyższych uwag wniosek obrońcy nie może być procedowany w trybie art. 41 § 1 k.p.k. Po pierwsze, okoliczności na które się powołał nie wchodzą w zakres tego unormowania, zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 marca 2020 r., P 22/19. Orzekanie na tej podstawie byłoby oczywiście niezgodne z Konstytucją. Zasadniczo już sama ta okoliczność determinuje więc niedopuszczalność złożenia wniosku z tak zakreślonymi podstawami wyłączenia, a w konsekwencji konieczność pozostawienia go bez rozpoznania. Dostrzec też należy, że porównanie regulacji przewidzianych w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym i art. 41 § 1 k.p.k. prowadzi do wniosku, że ten pierwszy przepis ma charakter *lex specialis* wobec drugiego. Nadto, art. 29 § 5 u.SN jest przepisem późniejszym względem art. 41 § 1 k.p.k. Moment jego wprowadzenia do porządku prawnego w myśl zasady *lex posterior derogat priori* również implikuje skutek derogujący tę część art. 41 § 1 k.p.k., w której przedmiot obu regulacji pokrywa się.

Konsekwencją tego stanu rzeczy jest niewątpliwa konieczność uznania, iż niedopuszczalne jest stosowanie art. 41 § 1 k.p.k. w sytuacji, gdy z treści wniosku o wyłączenie sędziego wynika, że dotyczy on okoliczności przewidzianych w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym, a tak właśnie jest w niniejszej sprawie. Podstawę wniosku stanowiły tu bowiem okoliczności dotyczące powołania SSN Małgorzaty Bednarek a *de facto* kwestie związane z prawidłowością procedowania przez organ o to wnioskujący, a więc Krajową Radą Sądownictwa, ukształtowaną w drodze nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Powyższa konkluzja dostrzeżona została przez obrońcę, który alternatywnie wniósł o zainicjowanie procedury przewidzianej w art. 29 ustawy o Sądzie Najwyższym. Jednocześnie do wniosku załączono judykaturę i fragmenty doniesień prasowych odnoszące się do

SSN Małgorzaty Bendarek, które wprost dotyczyły postępowania prowadzonego w trybie ustawy o Sądzie Najwyższym.

Z powyższych względów wniosek obrońcy, złożony na podstawie przepisów Kodeksu postępowania karnego, był niedopuszczalny, a zatem Sąd Najwyższy musiał pozostawić go bez rozpoznania.

[PGW]

(r.g.)